

ПАРХОМЕНКО Владислав

**Мемуари Н. Галагана – как источник по истории
Украинской Революции 1917–1921 гг.**

В статье автором анализируется мемуарное наследие общественно – политического деятеля Н. Галагана, в качестве источника по истории Украинской революции 1917–1921 гг.

Ключевые слова: Галаган, мемуары, источник, УНР, революция.

PARHOMENKO Vladislav

**Memoirs of M. Galagan – as source on history
of Ukrainian Revolution 1917–1921 years**

In the article analyzed an author memoir heritage publicly – political figure M. Galagan, as a source on history of Ukrainian revolution 1917–1921 years.

Key words: Galagan, memoirs, source, URP, revolution.

УДК 94 (477)

Ганна **ПОБЕРЕЖЕЦЬ**

(Миколаїв, Україна)

**ВНЕСОК В. М. ЧОРНОВАЛА У РОЗВИТОК
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ
ТА РОЗБУДОВУ ЇЇ ДЕРЖАВНОСТІ:
ІСТОРІОГРАФІЯ І ДЖЕРЕЛА**

У статті автор розкриває внесок В. М. Чорновола у розвиток суспільно-політичної думки України та розбудову її державності під кутом історіографічного огляду. Аналізує сьогоденний інтерес науковців до талановитої постаті В. Чорновола.

Ключові слова: В. М. Чорновіл, рух шістдесятників, Народний Рух України.

В'ячеслав Максимович Чорновіл особистість широкого масштабу, яку знаю у всій Україні та за її межами. Людина талановита, життя та діяльність якої привертає до себе увагу і сьогодні. В. М. Чорновіл є творцем свідомості української нації, відомий український політик, публіцист, журналіст та активний державний діяч.

За своє не довге життя, багато чого зробив для розбудови своєї держави. Він започаткував в Україні національно-визвольний рух шістдесятників разом з такими видатними діячами, як: І. Світличним, І. Дзюбою та ін. В'ячеслав Чорновіл був одним з найвпливовіших організаторів та продовжувачів цього руху, який в 60–70-ті роки протистояв системі політичного панування, за якої державна влада в Україні була зосереджена в руках вузького кола осіб, а також духовного поневолення, що остаточно поглинає всі форми та сфери життєдіяльності людини.

В 1989 році було створено Народний Рух України (НРУ), спочатку В. Чорновіл був почесним членом партії та її Великої ради, а вже з березня 1992 року, стає співголовою. В грудні 1992 року – головою НРУ.

Рух – це та велика політична сила, яка найбільше зробила для того, щоб Україна стала незалежною державою. У 88-89-му – на початку 90-х років не можна було собі уявити розвитку України без Народного Руху України, без народної ради (це діятина Народного Руху) [1].

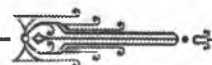
Він виступав за відродження України, її мови, культури, духовності, державного суверенітету.

На сьогоднішній день талановита постать В. М. Чорновола все більше привертає до себе увагу, їм цікавляться і в нього навчаються, як необ-

хідно любити і шанувати свою рідну не Українську державу. Особливо діяльність В. Чорновола займаються такі дослідники, як: В. Деревінський, М. Хейфец, С. Давимука, Р. Мороз та ін.

Валентина Максимівна Чорновіл – це рідна сестра вправного політика та громадського діяча В'ячеслава Чорновола. Вона після смерті свого рідного брата продовжила опубліковувати його твори, які увійдуть до 10-ти томів. «Я зрозуміла, що, крім мене, ніхто того не зробить. Я перегортаю все це через власну душу. Намагаюся якнайбільше всього подати, навіть записки якісь, бо розумію, що вже потім воно не буде видане. Можливо, пізніше хтось із того видасть вибране. Я собі навіть уявляю ці майбутні проекти, наприклад, це можуть бути спогади про В'ячеслава Чорновола. А тепер я просто кладу туди все, що знаходжу в архіві Чорновола. Перший том – це літературознавство й журналістика Чорновола, збірники «Лихо з розуму», «Правосуддя чи рецидиви терору?», за які його ув'язнили вперше, складають другий та третій томи. Також ми подали повністю позадензурні нелегальні «Українські вісники», які він редагував. Адже в них була закладена велика його робота в той час, коли ніхто вже нічого не робив, бо всі були налякані попередніми арештами 1965 року. Це, я вважаю, насамперед, корисний матеріал для дослідників. Окремий том складає його справа 1972 року» [2].

Протягом декількох років Валентина Чорновіл, дружина В'ячеслава Чорновола Алена Пашко та Михайлина Коцюбинська подавали також його виступи на мітингах, матеріали Української Гельсінської Спільки, виступи в обласній раді, Верховній Раді. Самих томів – сім, але книжок – вісім,

адже листування видано у двох книгах по тисячі сторінок кожна (четвертий том).

Нещодавно в Черкасах відбулася презентація книги київського вченого-історика Василя Деревінського під назвою «В. Чорновіл. Нарис портрета політика». Подібні презентації книги пройшли також у Львові, Тернополі та в Херсоні. У виданні автор досліджував відомого громадського, політичного, державного діяча, журналіста, політв'язня, лідера НРУ, депутата ВРУ В'ячеслава Чорновола. Людина, що пройшла через багато випробувань, яка пізнала зраду однодумців, але не зрадила собі і Україні, яку йому нажал так і не судилося перетворити. «Чорновол ми сприймаємо за останніми роками його життя та діяльності – тобто, як політика, народного депутата, як главу Народного Руху України, ми його бачимо в такому амплуа. Але це його певна грань, а у Чорновола було багато граней. Власне це я й хотів показати в книзі – різні грані його індивідуальності, його особистості» [3], – зазначив Василь Деревінський. Високо оцінила видання і сестра політика – Валентина Максимівна Чорновіл. Вона зазначила, що доцент В. Деревінський, ретельно працює над своїми працями, таким чином вона надає йому допомогу у вигляді необхідних матеріалів, які цікавлять історика.

У монографії окреслено важливі моменти життєвого шляху В. Чорновола, розкрито роль і значення його в суспільно-політичних процесах України другої половини ХХ ст. Досліджено основні чинники формування його світогляду й активної громадської позиції, особливості діяльності як організатора громадсько-політичного життя, редакційно-видавничу діяльність, умови перебування в ув'язненні і на засланні. Внесок у становлення громадсько-політичних організацій, діяльність на посаді голови Львівської обласної ради та його вплив на проголошення й утвердження української державності.

Книга адресована як науковцям, так і широкому колу читачів [4].

У праці «В'ячеслав Чорновіл: Біографія. Статті. Цитати», яка видана Народним Рухом України подано біографічну довідку, цитати і статті Героя України В'ячеслава Чорновола, який живе у пам'яті народу в людських серцях [5].

За сприяння Міжнародного благодійного фонду В'ячеслава Чорновола та Народного Руху України 24 грудня 2002 року на день народження Героя України було створено кабінет-музей. В кабінеті знаходяться документи, фотографії та особисті речі

видатного журналіста, політичного в'язня та борця за незалежність України. В меморіальному кабінеті – велика кількість речей, які почесно стали раритетними та історично важливими. Відомий «Український вісник», табірні фотографії, листи з ув'язнення, політичні листівки, особисті документи і речі В'ячеслава Чорновола.

У 2006 році за підтримки Народного Руху України створений фільм «Той, що пробудив кам'яну державу». Автор сценарію і режисер – Володимир Онищенко, оператор – Андрій Даниленко, композитор – Іван Забалув.

Вже понад десятиріччя в Україні закладено традицію – «Чорноволівські читання», за допомогою Народного руху України та Міжнародного благодійного фонду В'ячеслава Чорновола було започатковано акцію з метою зібрання матеріалів про національного Героя, поширення спадщини його державотворчої, публіцистичної діяльності [6]. Видання містить доповіді учасників науково-практичної конференції, яка присвячена діяльності В. М. Чорновола.

В'ячеслав Максимович Чорновіл є фундаментальною постаттю у час створення незалежної України. Отже, дослідження внеску державотворчої діяльності В. Чорновола, як відомого політика, правозахисника, голови Львівської обласної Ради народних депутатів, народного депутата України, лідера українського національно-визвольного руху, борця проти тоталітаризму, реформатора, журналіста, публіциста, потребує нагального дослідження і сьогодні.

Джерела та література:

1. Чорновіл В. М. На першому плані повинна бути ідея / В. М. Чорновіл // Час Руху. – 2009. – № 16. – С. 1.
2. Мотошина А. Валентина Чорновіл поділилася спогадами про рідного брата В'ячеслава Чорновола. Інтерв'ю. Унікальні фото. [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <http://sprotiv.org/2011/05/04/valentina-chornovil-podilasya-spogadami-pro-ridnogo-brata-v'yacheslava-chornovola-interv'yu-unikalni-foto/>
3. ІА «Контекст-Черкасы». [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.city.ck.ua/news/n-3424.html>
4. Деревінський В. В'ячеслав Чорновіл. Нарис портрета політика / В. Деревінський. – Тернопіль: Джура, 2011. – 224 с. – (Монографія).
5. В'ячеслав Чорновіл: Біографія. Статті. Цитати. – К., 2007. – 37 с.
6. Чорноволівські читання. – К.: МАУП, 2003. – 80 с.

ПОБЕРЕЖЕЦЬ Анна

Вклад В. М. Чорновола в развитие общественно-политической мысли в Украине и развития ее государственности: историография и источники

В статье автор раскрывает вклад В. М. Чорновола в развитие общественно-политической мысли Украины и развитие ее государственности под углом историографического обзора. Анализирует сегодняшний интерес ученых к талантливой личности В. Чорновола.

Ключевые слова: В. М. Чорновол, движение шестидесятников, Народный Рух Украины.

POBEREZHETS Anna

The contribution of VM Chornovil to the development of socio-politicheskoy thought in Ukraine and the development of its state: historiography and sources

The article author reveals the contribution of V. Chornovil the development of social and political thought of Ukraine and the development of its state at an angle historiographical review. Analyses of present-day interest talented scientists to figure V. Chornovil.

Keywords: V. Chornovil, the movement of the Sixties, People's Movement of Ukraine.